

Ключовою передумовою формування інтелектуального капіталу підприємств вітчизняної промисловості є реалізація інноваційної стратегії його розвитку, що ускладнюється досить низькою інноваційною активністю підприємств, яка, в свою чергу, спричинена обмеженістю інвестиційних ресурсів. Водночас, ті підприємства, що спрямовують організаційні та фінансові зусилля на збереження і подальше накопичення надбаного інтелектуального потенціалу, значно розширюють власні можливості щодо досягнення своїх стратегічних орієнтирів.

Основними стратегічними напрямками розвитку підприємств, що зацікавлені у підвищенні інтелектуалізації свого виробництва, є активне інвестування в нематеріальні активи (НМА), стимулювання інтелектуальної активності персоналу та підвищення ділової репутації підприємства. В результаті здійснення вказаних ініціатив на підприємстві створюються основні формоутворюючі складові інтелектуального капіталу – технологічний, людський та ринковий капітал.

На відміну від існуючих характеристик ІК, які дозволяють аналізувати здебільшого соціально-правові або бухгалтерські аспекти його функціонування, пропонується застосовувати вартісний підхід до цієї економічної категорії. В результаті дослідження різномірних чинників впливу на формування ІК він розглядається як величина капіталізованого наднормативного прибутку, що отримує підприємство в процесі виробничо-господарської діяльності за рахунок наявності в нього конкурентних переваг, обумовлених людською, технологічною та ринковою складовими цього капіталу.

Методи управління інтелектуальним капіталом полягають у послідовній оцінці різних його компонентів і їх подальшому підсумовуванні. Існує ряд методів прямої оцінки інтелектуального капіталу: системи ключових індикаторів «Сканді», метод економічної доданої вартості, метод ринкової капіталізації, метод Тобіна, модель здатності компанії до інновацій Б. Льова і ін. Єдиної системи оцінки інтелектуального капіталу не існує. Необхідно адаптувати методіку оцінки під кожен окрему галузь у силу розходжень і особливостей.

ВПЛИВ ВІДНОСИН ПІДПРИЄМСТВА НА СТІЙКІСТЬ ЙОГО РОЗВИТКУ

М.С. Кравченко, к.е.н., ст.викладач

На стійкість розвитку підприємства у сфері виробництва продукції безпосередній вплив мають відносини з постачальниками

сировинних запасів (полуфабрикатів, матеріалів, запасних частин), устаткування, машин і допоміжного обладнання, транспортних засобів тощо. Цей факт пояснюється тим, що процес постачання для виробничої сфери є вкрай важливим: своєчасність, регулярність, періодичність поставок у запланованих обсягах впливає на виконання виробничих планів, які для промислового підприємства є основою операційної діяльності, тобто його стабільності.

Опосередковано впливають на стійкість розвитку взаємовідносини з трудовим колективом, які складаються з виплати заробітної плати, надання соціальних гарантій (сплата відпусток, лікарняних листів, надання санітарно-курортних путівок) відповідно до трудового договору. Від цих відносин залежить прагнення працівників до підвищення рівня своєї кваліфікації, до сумлінного виконання обов'язків, до надання переваги існуючому працедавцю, а не його конкуренту.

У сфері реалізації важливе значення мають відносини з покупцями продукції. У цих відносинах стійкість розвитку підприємства залежить від своєчасності оплати за реалізовану продукцію, від скорочення існуючої дебіторської заборгованості, від наявності постійного попиту на продукцію і постійних зв'язків з оптовими збутовими фірмами, від налагоджуваності, розвиненості і пошуку шляхів розширення каналів збуту продукції. Відносини щодо реалізації продукції потребують розробки оптимальної цінової політики: встановлення задовільної норми прибутку – з однієї сторони, і задоволення потреб покупців у співвідношенні ціна-якість продукції – з іншої сторони.

Відносини промислового підприємства з інвестиційними інститутами передбачають отримання додаткового прибутку від розміщення тимчасово вільних коштів у короткострокові фінансові інвестиції. Процес інвестування має безпосередній вплив на стійкість розвитку підприємства, оскільки свідчить про наявність у перспективі потенційних можливостей щодо зростання операційної діяльності, про раціональне використання коштів, про диверсифікацію джерел отримання прибутку.

У сфері фінансування діяльності безпосередній вплив, на думку автора дослідження, мають рішення акціонерів підприємства щодо реінвестування отриманого прибутку, оскільки напрями використання прибутку визначають життєздатність підприємства у перспективі, хоча для господарських товариств виплата дивідендів повинна становити не менше 30 відсотків від чистого (нерозподіленого) прибутку.

Також безпосередньо впливає на стійкість розвитку підприємства залучення зовнішніх коштів у вигляді фінансових кредитів для забезпечення відтворювального процесу; для нарощування обсягів виробництва і реалізації продукції, що передбачає оновлення і введення у експлуатацію нових основних фондів, поповнення оборотного капіталу; для реалізації стратегії диверсифікації діяльності, для фінансування бізнес-планів.

Така сфера діяльності промислового підприємства як кредитування обсягів продажу продукції через надання відстрочки або розстрочки платежу, оформлення товарного кредиту, зарахування оплати векселем має опосередкований вплив на стійкість розвитку підприємства, оскільки комерційне кредитування більш притаманне для підприємств сфери торгівлі. Однак використання цих форм розрахунків сприяє прискоренню обігу оборотних коштів, тобто зростанню прибутковості діяльності, що забезпечує стійкі позиції підприємства у ринкових умовах господарювання.

ЗНАЧЕННЯ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДЕФІЦИТУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

К.Ю. Шерстюкова, аспірант, ДВНЗ «ПДТУ»

Важливим економічним завданням в даний час є стабілізація економіки України, а разом з нею і положення промислових підприємств, робота яких останніми роками протікає в складних умовах: зростання цін на споживану ними продукцію привело до зменшення прибуткової бази, не дозволило забезпечити її стабільність. Забезпечення стійкого фінансового положення підприємств нерозривно пов'язане з вирішенням проблеми ресурсозбереження, одного з головних джерел економії витрат.

Для промислових підприємств проблема раціонального використання ресурсів і ресурсозбереження є особливо важливою і потребує найскорішого рішення. Це пов'язано з надзвичайно високим рівнем матеріало- і енергоємності вітчизняних промислових підприємств, істотною амортизацією основних виробничих засобів і застарілими технологіями, нераціональним використанням природних ресурсів, високою мірою залежності від імпорту паливно-енергетичних ресурсів.

У сучасних економічних умовах процес розширення потужностей на колишньому технічному рівні недоцільний. Це викликано